

ŠVIHOV V PROMĚNÁCH ČASU

Středověk Švihovska v písemných a archeologických pramenech

Počátky **slovanského osídlení**, stejně jako **kolonizace regionu** v 10. – 1. polovině 13. století se v archeologických pramenech odrážejí velmi sporadicky, což je způsobeno současným stavem poznání a omezeným množstvím dochovaných pramenů.

Nejstarší písemné zmínky o Švihovu se vztahují k zemanskému sídlu postavenému na přelomu 12. a 13. století na vysokém návrší nad řekou Úhlavou, jehož jediným pozůstatkem je **tribunový kostel sv. Jiljí (6)**. Ves v okolí kostela jako hospodářské zázemí tvrze je poprvé vzpomínána v roce 1245 v držení Držkraje, syna Budivoje ze Švihova. Dodnes ji připomínají dlouhé pásové plužiny (středověké uspořádání polí) dosud zachované v těsné blízkosti kostela (7).

Založením nové tvrze ve 2. polovině 14. století, později přestavěné na **vodní hrad**, se přesunulo i centrum osídlení, které dalo základ dnešnímu Švihovu. Zdejší hrad náleží

k významným kulturním památkám. Ačkoliv se může zdát, že jeho historie je vyčerpávajícím způsobem prozkoumaná, přesto zde dochází stále k novým, často překvapujícím objevům. V roce 2008, při stavbě

Pazourkové křesadlo

protipovodňové hráze, došlo k odkrytí základů **dosud neznámé bašty** ve východním úseku vnějšího opevnění hradu (9).

Ve městě probíhal rozsáhlý archeologický výzkum zejména v bývalém **špitálním kos-**

tele sv. Jana Evangelisty. Nedaleko od něj, v Nádražní ulici před čp. 21, se ve výkopech pro kanalizaci podařilo zdokumentovat torzo původní Dolní brány (8).

Ve stejném roce jako nejstarší švihovská tvrz (1245) je připomínána i ves Třebýcin-ka. Ta se vyjma 15. století v písemných pramenech objevuje až do současnosti. Dále byla ve 13. století zmiňována Třebýcina, o století později se již uvádí Třebýcina Horní a Dolní, popř. Malá a Velká.

Výraznější **nárůst středověkého osídlení** doznává Švihovsko ve druhé polovině 14. století, kdy jsou prvně zmiňovány vsi Kamýk (1359), Bezděkov (1379), Těšnice (1379) a Kokšín (1395). Osidlování poloh nepříliš vhodných pro středověké zemědělství se později projevilo zánikem některých osad, např. Těšnice nebo Bezděkova, který je uváděn jako pustý k roku 1505. Dnešní osada pak vzniká až koncem 18. století. Nedaleko od ní, v lese Štěpnice, lze pozorovat **pozůstatky zaniklé vsi** a systém hlubokých úvozových cest.

V první polovině 16. století, tedy zhruba v době kdy dochází k zániku Bezděkova a Těšnice, se v písemných pramenech poprvé objevují vsi Lhovice (1548) a Vosí (1548). Jejich založení pravděpodobně souvisí s odchodem obyvatelstva zaniklých vsí do oblastí s příznivějšími podmínkami pro zemědělství. Obnovením Bezděkova a Těšnice v 17. a 18. století byl dokončen **proces vzniku sídelních útvarů** ve švihovském regionu, který v nezměněné podobě přetrval až do dnešních dnů.

Kostel Sv. Jiljí

Plužiny (zbytky polního systému) u kostela Sv. Jiljí

Základy Dolní brány, Švihov – Nádražní ulice

Nově objevená bašta ve východním úseku vnějšího opevnění hradu